صالة العرض للفنون أم الفحم
הגלריה לאמנות אום אל-פחם
Umm el-Fahem Art Gallery
جمعية الصبار עמותת אלסבאר

Efrat Galnoor | The Road to Ein Harod #5 / The Broken Time

I've got to know every mountain and every ridge and every tree and every lane and every man and every woman on the road to Ein Harod: because one who doesn't know the road, which isn't short but isn't long either, won't get there.

(Amos Kenan, The Road to Ein Harod, Am Oved, 1984, p. 81)

In September 2017, I began to walk from Tel Aviv to the Jezreel Valley, inspired by Amos Kenan's book The Road to Ein Harod. The book portrays an apocalyptic story of an Israel that has undergone a military coup. Its Arab citizens have "disappeared," many settlements have been destroyed, and the freedom of the remaining civilians is limited and confined. In this state of affairs, the protagonist makes an attempt to reach free Ein Harod.

On the road, Rafi, the protagonist of the book, encounters various characters through whom questions arise: Who is leading the way? What ideology is he guided by? How does he perceive and behave in the territory?

The journey to Ein Harod becomes increasingly extreme and hallucinary; yet throughout it's anchored in the variegated landscapes of Israel. Thus the plot includes a dimension of profound contemplation of the country—its vegetation, its rocks, its settlements-evoking issues of ideology, history, politics, tradition, and customs.

The present journey takes place more than thirty years after the novel was first published. It, too, introduces us to diverse people and stories in which pain, trauma, and stubborn adherence to daily life are manifested. But above all, it elicits the incomprehensible complexity of the present where everything is tainted by history and conflicts.

Although the route of this journey is dictated by Kenan's book, its content is rooted in the present—decentralized, fragmented, ever more complicated.

The content of the fifth stop in Umm el-Fahem is formed by the landscapes of Wadi Ara, and influenced by encounters with people from Kibbutz Metsar, Meiser village, the Mitzpe Ilan settlement, Barta'a, Umm Reihan, and, of course, Umm el-Fahem.

I am especially grateful to Dr. Ziad Mahamid, who acquainted me with Umm el-Fahem and its stories and, above all, became a true and active friend on my road to Ein Harod.

* The title of the exhibition paraphrases that of Mahmoud Darwish's book, Words of the Broken Time, Hebrew translation by Sasson Somekh (Keshev le-Shira, 2017).

إفرات غال نور | الطريق إلى عين حارود #5 | الزمن المكسور*

يتوجب على معرفة كل جبل وكل سلسلة جبال وكل شجرة وكل مسار وكل رجل وكل امرأة في الطريق إلى عين حارود. لأن من لا يعرف الطريق, غير القصيرة وغير الطويلة, لن يصل.

(عاموس كينان, الطريق إلى عين حارود, عام عوفيد, 1948, ص 81)

في شهر أيلول 2017 بدأت المشي من تل أبيب إلى عيمق يزراعيل بوحي كتاب عاموس كينان الطريق إلى عين حارود. يصف الكتاب تجرية أخروية حيث يسيطر الجيش على دولة إسرائيل, وقد "اختفى" مواطنوها العرب, وتم تدمير العديد من البلدات, والمواطنون المتبقون لا يسمح لهم بالتجول بشكل حر. في هذا الوضع يقرر بطل القصة محاولة الوصول إلى عين حارود الحُرة.

رافي, بطل القصة, يلتقي مع شخصيات مختلفة, وعن طريقها تُطرح الأسئلة: من يقود الطريق؟ وما هي الأيديولوجية التي ترشده؟ وكيف ينظر هو ويتصرف على أرض الواقع؟

الرحلة إلى عين حارود تتحول إلى هذيان وتصبح متطرفة أكثر وأكثر, لكنها وعلى امتدادها راسخة في المشهد الإسرائيلي على جميع مستوياته. هكذا يتشكل في القصة بعد من التمعن العميق في البلاد – نباتاتها, صخورها, بلداتها – مما يستدعي الانشغال بقضايا الأيديولوجيا, التاريخ, السياسة, التقاليد والعادات.

تجري الرحلة الحالية بعد أكثر من ثلاثين سنة على صدور الكتاب, وهي الأخرى تستدعي لقاءات مع أشخاص وقصص متنوعة ينكشف من خلالها الألم, والصدمة, الإصرار على اليومي وتعقيدات لا يمكن تصوره بشكل خاص, حيث كل شيء فيها يلامس التاريخ والصراع.

تم تحديد مسار الرحلة وفق كتاب كينان, لكن المضمون هو عصري, موزّع ومتجزأ, يسير نحو التعقيد.

أم الفحم هي المحطة الخامس في الطريق, والمتشكلة من مناظر وادي عارة. مليئة باللقاءات من أفراد من كيبوتس ميتسر, قرية ميسر, متسبيه إيلان, أم الريحان بالطبع, وأم الفحم.

شكر خاص ومن صميم القلب لد. زياد محاميد, الذي عرفني على أم الفحم وحكاياتها, وبالذات لأنه أصبح صديقًا حقيقيًا ونشاطًا في رحلتي إلى عين حارود.

*اسم المعرض هو كناية عن اسم كتاب محمود درويش بالعبرية, كلمات الزمن المتشظي, ترجمة: ساسون سومخ, اصدار كيشف لشيره, 2017.

אפרת גל-נור | הדרך לעין חרוד #5 | הזמן השבור

אני חייב להכיר כל הר וכל רכס וכל עץ וכל שביל וכל איש וכל אישה בדרך לעין חרוד. מפני שמי שאינו מכיר את הדרך, שאינה קצרה אך גם לא ארוכה, לא יגיע.

(עמוס קינן, הדרך לעין חרוד, עם עובד, 1984, עמ' 81)

בספטמבר 2017 התחלתי ללכת ברגל מתל אביב לעמק יזרעאל, בהשראת ספרו של עמוס קינן הדרך לעין חרוד. הספר מתאר הוויה אפוקליפטית שבה מדינת ישראל נשלטת על ידי הצבא, אזרחיה הערבים "נעלמו", יישובים רבים הושמדו, והאזרחים שנותרו אינם מורשים להסתובב חופשי. במצב זה מחליט הגיבור לנסות להגיע לעין חרוד החופשית.

רפי, גיבור הספר, פוגש דמויות שונות, ודרכן עולות השאלות: מי מוביל את הדרך? איזו אידיאולוגיה מנחה אותו? כיצד הוא מביט ומתנהג בשטח?

המסע לעין חרוד הולך ונעשה הזוי וקיצוני יותר ויותר, אבל לכל אורכו הוא מעוגן בנוף הישראלי על כל רבדיו. כך מתקיים בספר ממד של התבוננות עמוקה בארץ – בצמחייתה, בסלעיה, ביישוביה – אשר מעלה את העיסוק בסוגיות של אידיאולוגיה, היסטוריה, פוליטיקה, מסורת ומנהגים.

המסע הנוכחי מתקיים יותר משלושים שנה אחרי יציאת הספר, וגם הוא מזמן מפגשים עם אנשים וסיפורים מגוונים שבהם נחשפים כאב, טראומה, התעקשות על היום-יום ובעיקר מורכבות בלתי נתפסת, שבה הכול נגוע בהיסטוריה ובקונפליקטים.

תוואי המסלול הוכתב על פי ספרו של קינן, אבל התוכן הוא תוכן עכשווי, מבוזר ומפוצל, שהולך ומסתבך.

אום אל-פחם היא התחנה החמישית בדרך, המורכבת מהנופים של ואדי ערה. היא מושפעת ממפגשים עם אנשים מקיבוץ מצר, הכפר מייסר, מצפה אילן, ברטעה, אום ריחן וכמובן, אום אל-פחם.

תודה מיוחדת מעומק ליבי לד"ר זיאד מחמיד, שהכיר לי את אום אל-פחם וסיפוריה, ובעיקר על כך שהיה לחבר אמיתי ופעיל במסע שלי לעין חרוד.

* שם התערוכה הינו פראפראזה לשם ספרו של מחמוד דרוויש, מילותיו של הזמן השבור, תרגום: ששון סומך, הוצאת קשב לשירה,2017)